

**PORABSKA
MARIBOR-
ČANKA**

str. 2

**KOMAJ
ČAKAM**

str. 4-5

Porabje

ČASOPIS ZVEZE SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Monošter, 22. avgusta 1996 * Leto VI, št. 17

20. avgust

PRAZNIČNO LETO

Leto 1996 naj bi bilo praznično leto Madžarov, 1100-letnica njihovega prihoda na ozemlje današnje države. 20. avgust je povezan z madžarsko državnostjo, je dan kralja sv. Štefana, ustanovitelja Madžarske. Za to je razumljivo, da so osredotočene tudi osrednje proslave ob 1100-letnici na ta dan.

Sicer so se pa dogodki v počastitev te pomembne obletnice vrstili že vse leto. Nekateri so se imenovali "svetovno srečanje" (Svetovno srečanje madžarskih znanstvenikov, Svetovno srečanje madžarskih reformatorskih cerkva v Transsilvaniji). Zaradi nekaterih so nas določeni sosodje grdo gledali ali celo glasno protestirali. Tak dogodek je bil t.i. madžarsko - madžarski vrh, srečanje madžarske vlade s predstavniki zamejskih Madžarov, na katerem so sprejeli resolucijo. Zaradi omenjanja pojma avtonomije je Slovaška precej burno reagirala na ta dogodek. Kakor tudi romunskim oblastem ni bilo preveč všeč, da je srečanje evangeličanov bilo na Erdeljskem. Ukrajinske lokalne oblasti so nasprotovale, da bi v soteski Verecke - preko le-te so Madžari pred 1100 leti prihajali v Karpatski bazen - postavili spomenik. Nekateri dogodki so nas razočarali, med temi je bil tudi superkoncert dveh tenorjev in Dianne Ross,

ki je stal več kot 100 milijonov, med tem se pa določene ustanove (muzeji, šole, kulturni domovi) ubadajo z malenkostnimi finančnimi težavami. Zato je precejšnji del madžarskih razumnikov nasprotoval ideji o organiziranju tega koncerta. Nekateri večdnevne prireditve so morali - zaradi finančnih razlogov - "skriti". Med drugim se je morala zadovoljiti z manj razkošnim praznovanjem tudi madžarska prestolnica.

O eni zadevi pa ima večina Madžarov podobno mnenje, namreč, da v državi ni nobenega prazničnega razpoloženja. Prav zaradi tega vsi nekako nostalgичno govorijo o praznovanju 1000-letnice l. 1896. Takrat ja, takrat so Madžari znali pokazati, kaj pomeni, če imaš tisočletno državo v srcu Evrope itd. Sicer pa, naj bo nezadovoljnim v tolažbo, da čas olepša spomine...

V Monoštru se je začelo praznovanje 20. avgusta v soboto s svečano sejo monoštrske samouprave, v nedeljo so se srečale pihalne godbe iz mest ob Rabi. V ponedeljek so v okviru folklornega programa nastopile skupine iz Grčije, Makedonije in Francije. Na sam praznični dan je pa bilo v Monoštru že tradicionalno prošenje.

Marijana Sukič

Pogovor z biseromašnikom Lojzeto Kozarjem

LE DRUŽINA LAHKO OHRANI SLOVENSTVO V PORABJU

Duhovnik v pokoju Lojze Kozar je vedno prijeten sogovornik. S svojo kleno mislijo se rad vrača v mlada leta, v čas in prostor ob slovensko madžarski meji in tudi v Porabje, med porabske Slovence. Na gornjeseniško cerkev ga vežejo prvi dnevi življenja, v njej je bil namreč krščen. Zdaj živi v Odrancih, kjer njegovo delo in izročilo nadaljuje nečak Lojze Kozar mlajši, ki je kot duhovnik in publicist ravno tako povezan s Porabjem.

Gospoda Lojzeta Kozarja sem obiskal kmalu po njegovi biserni maši. "Na slovesnosti se človek lepo počuti in potem ostane lep spomin na vse, kar je bilo. Moj nečak je vse lepo pripravil tako, da je vse zgledno potekalo." **Kdaj ste se prvič srečali s porabskimi Slovenci?**

državi Jugoslaviji smo še nekaj časa hodili na Gorenji Senik, vendar smo se morali skrivati v gozdu, nato pa je postala meja popolnoma zaprta.

Na Vaši biserni maši so bili tudi verniki iz Porabja. Kdaj ste Vi bili nazadnje v Porabju?

"Več vernikov je prišlo in

"Krščen sem bil na Gorenjem Seniku. Pozneje smo pripadli Petrovcem, ker je med župnijsko cerkvijo in našim domom nastala državna meja. Čez več nismo smeli. Na Gorenji Senik imam lepe spomine že od nekdaj. Mnogo se je zgodilo v tistem povojnem času, preplah je bil tedaj, ko so v Prekmurju nekaj časa vladali boljševiski. Živo se spominjam tedanjega časa, ko je boljševiska vojska obkolila cerkev in razdelila zbrane na ženske, moške in otroke. Stražili so nas, nato pa izbrali "krivce", ki so bili udeleženi upora proti komunistični oblasti, ker so rekli, da hočejo odnesti cerkvene posode, da ni več nobene cerkve. To je dolga zgodba, ki je tako živo pred mano, kot da bi se godila danes. V novi

prinesli so mi lepo darilo in mi čestitali. Med njimi pa sem bil lani, ko me je nečak peljal tja, da sem videl seničko cerkev, pokrajino - kakor sem gledal nekoč, v davnih časih."

Na mizi imate časopis Porabje; kako spremljate življenje v Porabju?

"Porabje preberem od prve do zadnje črke. Tudi zaradi jezika, kako pišejo. Zanima me ta način pisanja. Menim, da bi se lahko nekoliko bolj približali slovenskemu knjižnemu jeziku."

Kako vidite položaj manjšine; kako ocenjujete novosti, kot so časopis, TV oddaja, priprave na ustanovitve radijske postaje in drugo, na kar so morali Slovenci čakati dolgo?

"Res je, predolgo so morali čakati, čeprav sami niso krivi za to. Razmere so bile take, da niso mogli doseči skoraj ničesar. Zdaj imajo na voljo veliko stvari, o katerih prej niso mogli niti sanjati. Toda zdaj se postavlja vprašanje družin. Če bodo družine te novosti sprejele, se bodo tega veselile, potem bo dobro. Če ljudje, družine novosti ne bodo sprejeli in vztrajali v tem, da je njihovo narečje slabo, da ni nič vredno, potem bo slovenščina v nekaj desetletjih izginila iz teh krajev. Tega se zelo bojim."

Že nekaj let se pogovarjamo o slovenskem bogoslužju in drugih cerkvenih obredih med porabskimi Slovenci. Zakaj, po Vaše, ne morejo urediti tega?

"Mislim, da ni dovolj dobre volje. Če bi bila dobra volja na madžarski strani, bi to že zdavnaj uredili. Naš škof se ne more mešati v tamkajšnje zadeve. Tam je pristojen sombolski škof, in dokler ne bo bolj uviden, dotlej bo tako kot je. Imamo slovenske duhovnike, ki pa tam niso vedno zaželeni. Cerkev, menim, ne bi smela odpovedati, kajti potem bodo ljudje veliko izgubili, in sprejemali bodo jezik večine. Za ohranitev jezika se morajo mnogo bolj zavzemati v družinah. Kar se zdaj dela v Porabju, je zelo lepo in pomembno, toda če ne bo odziva prav v družinah, tedaj bo ves trud zaman," poudarja moj sogovornik v Odrancih.

Toda tudi ta kratek pogovor bi bil nepopoln, če ob biserni maši gospoda Lojzeta Kozarja ne bi omenil njegovega pisateljskega opusa. Objavil je nad 200 naslovov literarnih in publicističnih del in tudi zbornik Stopinje si je težko predstavljati brez njegovega avtorskega in uredniškega deleža.

eR

Valerija Rogan

PORABSKA MARIBORČANKA

Le redki so tisti Porabci, ki se odločijo za študij v Sloveniji. Ena izmed njih je Valerija Rogan iz Sakalovcev, ki študira gradbeništvo na Tehniški fakulteti v Mariboru. V teh poletnih počitniških dneh smo jo našli doma, kjer pomaga domačim in se pripravlja na napore novega študijskega leta.

Valerijo je že v gimnaziji zanimala slovenščina, toda o tem, kako je padla odločitev, da gre študirat v Slovenijo, še sama prav ne ve. Najprej je bila leto dni v Ljubljani, na tečaju slovenskega jezika, ("Tam sem ugotovila, da mi je všeč in da bom kar ostala v Sloveniji.") potem pa jo je pot zanesla na Tehniško fakulteto v Maribor, kjer se bo jeseni vpisala v tretji letnik gradbeništva.

Kakšni so spomini na Ljubljano?

"V Ljubljano sem prišla z dobrim mesecem zamude, toda kljub temu ni bilo težav, saj sem imela več predznanja kot tisti, ki so prišli iz Švedske, Avstralije. Sama sem se doma pogovarjala v narečju, slovenski jezik smo imeli tudi v šoli, tako da ni bilo večjih težav," pripoveduje Valerija in dodaja, da se jezika najbolj naučiš, če živiš v okolju, kjer ta jezik govorijo.

V Mariboru (če ga primerja z Ljubljano) se ji zdi, da je bolj prijazno mesto, saj so ljudje tu bolj družabni kot v slovenskem glavnem mestu) se je bilo potrebno tudi v začetku navaditi na nove predmete v šoli, na soščolce in še kaj. Toda ker so jo hiše vedno zanimale, ji ni bilo žal, da se je odločila za študij gradbeništva. Zdaj jo čaka še dve leti študija. In kaj potem?

"Pripraviš bomo morala opraviti v Sloveniji, potem pa ne vem, kaj bo, lahko da bom ostala kar v Sloveniji, seveda če bom našla zaposlitev."

Med Mariborom in Sakalovci ni prevelike razdalje, kljub temu pa ne prihaja domov vsak teden, ampak usakih 14 dni ali pa usak mesec enkrat. Ponavadi se pelje z avtobusom do Murske Sobote ali Martinja, potem pa pride oče z avtomobilom po njo. Pozimi pa je bolj prijetna vožnja z vlakom preko Avstrije.

In kaj pravijo soščolci?

"Veliko vprašanih je bilo povezanih z mojo odločitvijo, da študiram v Sloveniji. Zanima jih, kako je kaj na Madžarskem in v Porabju. Nekateri niti ne vedo, kjer je Porabje. Včasih jim kaj povem v narečju, potem pa se smejejo. Sicer pa jim povem, da življenje v Porabju ni lahko, saj je veliko ljudi brez dela. Ko slišijo, kakšna je minimalna socialna pomoč, kakšne so pokojnine, pa tudi plače, ne morejo verjeti, da lahko ljudje s tem denarjem preživijo."

Še beseda dve o narečju. "Z babico gučijva bolj v narečju, se pa zgodi, da ona ne razmeje ka kaj gučin, ker vse že mešam. Sicer pa smo doma na začetku bolj govorili madžarsko, potem ko sem že vedla, da bom najbrž šla v Slovenijo, sem začela govoriti v narečju, predvsem z babico in njenimi prijateljicami, ki se vedno pogovarjajo v narečju."

Kramljava tudi o položaju jezika v Porabju in o tem kako slovenščina izginja.

"Starejše ljudstvo še govori v narečju, mladi, tisti, ki gredo v šolo ali službo v Monošter ali še kam dlje, tisti ne govore več nič v narečju, le madžarsko. Potem ko se poročijo, imajo otroke, jih učijo le madžarsko. Menim, da Zveza Slovencev pomaga, saj gredo zdaj otroci na številne izlete v Slovenijo. Zdaj je motivacija za učenje slovenskega jezika le nekoliko višja kot je bila prej. Toda na žalost se potem v srednji šoli ta stik s slovenskim jezikom izgubi. Mnogi več sploh ne razmišljajo o tem, da so Slovenci, ampak se imajo potem kar za Madžare."

Silva Eöry

Inda svejta

SLOVENSKA HIŠA IZ 1896

V letu 1996 praznujejo Madžari 1100. obletnico svojega prihoda v Karpatski bazen. Prirreditve ob tej priložnosti potekajo že skozi vse leto in v vsakem kraju, centralna proslava pa je bila 20. avgusta v Budimpešti. Letošnje praznovanje - zaradi gos-

šetju iz 1890 je bila od 5,5 milijona stavb blizu polovica zgrajenih iz lesa ali gradiva, pomešanega z lesom. Tretjina je bila iz ilovice ali blata, 14 % iz kamna ali opeke in 11 % iz ilovice ali blata s temeljem iz kamna ali opeke. Slovensko hišo v Želez-

te značilne elemente tudi narisal. Rekonstruirano hišo je zgradil v Murski Soboti, za tem pa "v kosih, nameščenih v tovorni vagon" dal prepeljati v Budimpešto. (Brunarice so bile namreč zlahka razstavljene in nanovo sestavljene.)

podarskih težav - je bolj skromno, kot praznovanje 1000-letnice leta 1896.

Pred sto leti so v Budimpešti zgradili tudi etnološko vas (skanzen), v kateri so bile predstavljene značilne hiše iz vsake madžarske pokrajine in od vseh narodnosti. Po ljudskem šteju iz l. 1890 je 53 % prebivalstva na Madžarskem bilo nemadžarske narodnosti. Od prebivalcev v Železni županiji je bila tudi le polovica Madžarov (50,56 %). Največ pripadnikov narodnosti je bilo Nemcev (32,36 %), ki so živeli v hribovitih krajih zahodnega dela županije. Hrvatje so živeli na raztresenih "otokih" v krajih zahodno in južno od Sombotela in so tvorili 4,66 % celotnega prebivalstva. Slovenci so se nahajali v juhozahodnem kotu županije s 47080 dušami, to je z 12,55 odstotka. Po statističnih podatkih o stavbah pri ljudskem

ni županiji na prelomu stoletja - med drugim - lahko spoznamo iz opisa Jánosa Jankója, ki ga je pripravil o t.i. "vendski hiši" etnološke vasi, ki so jo postavili v Budimpešti ob tisočletnici naselitve Madžarov.

János Jankó je obiskal med 17. in 20. septembrom 1894 32 naselij monoštrskega in murskosoboškega okraja. Ta naselja se nahajajo na območju dveh geografskih regij današnjega Prekmurja - na Goričkem in Ravenskem -, ni pa nobene iz tretje regije, z Dolinskega.

Hiša iz Pertoče, ki so jo predlagali za predstavitev "v milenejski vasi" ni bila neka resnična, konkretna hiša, ampak t.i. "tipična hiša". Rekonstruirana je bila iz značilnih elementov, ki so jih našli pri različnih hišah in združili v eni "tipični". Jankója je pospremil gradbeni mojster Tivadar Ratkól, ki je

Do postavitve nadstropne kašče iz Svetega Jurija, ki ga je János Jankó predlagal, na žalost ni prišlo. Čeprav bi ta zares predstavljala tipično stavbarstvo Slovencev. Na predtrianonskem Madžarskem so bile take, samostojne nadstropne stavbe za shranjevanje žita in prehrane le pri Slovencih v županiji Vas in Zala, v Órségu in Göcséju. Predstavitev kašče - sklicujoč se na gmotne težave - Železna županija ni podprla. Gradnjo iz lesa so vse do začetka 20. stoletja do ločali z lesom bogati gozdovi v goratih in hribovitih krajih pri Slovencih in prav tako v predtrianonski Madžarski pri madžarskih in nemadžarskih prebivalcih. Les je bil prevladujoč gradbeni material do srede 19. stoletja, tako pri stanovanjskih kot pri gospodarskih poslopijih.

Marija Kozar

Pismo iz Sobote

OLIMPIJADA

Znan ste ške nej pozabili na njou in na vse tisto, ka se je godilo tan daleč v Atlanti? Znan, ka ste ništerni cejle dneve pa noči sideli pred televizijo in nejste oči doj z nje vzeli, dokejč ste nej zaspali. Znan tou tó, ka so ništerni nej mogli v službo, ka so vgojno bili tak sneni. Na, vidite, meni pa se je v ton časi olimpijade čista nači godilo. Biu san v enon takšon mesti, ka nej bilou nej televizije in nej radia. Cejli čas san nej vido, nej čüu, ka je što napravo v Meriki. Ali, te san domou prišo...

Srečen, ka san že pa doma, san šou kouli po varaši in isko pajdaše, ka se kaj pogočimo in spigemo kakšo kupico. Sikši je biu zatou, ali, že palik tej ali... Od koga se naj z njimi zgučavlen, če san pa nika nej vedo od olimpijade? Kak smo se doj seli, že so začali od toga, kak smo tan bili dobri pa kak smo tan lagvo obodili, pa kak je te pa eden naš nej tak napravo, kak bi mogo, pa vse tak ta dale. Brodo san si, ka tou samo tak malo v začetki bou, ali... Nej bilou dneva, nej bilou vöre, ka ne bi bilou rejči od olimpijade. Ge srmaček, steri od toga nika ne vej, pa san samo sedo in glejdo prouti šanki, ka san lejko naroučo pijačo. Samo tak san do rejči prišo.

Zato san se začo bole doma držati. Tan počakan, ka tou vse fküper mine pa ka malo vse fküper pozabijo. Brodo san si, ka de tak rejsan najboukše, ali... Moja tašča Regina, trno čedna ženska, od olimpijade zna več kak stoj drügi. Vö je nej pistila nej edne minute po televiziji. Eške več, vse ka se je tan godilo, si je doli spjisala. V trej zvezkaj ma napisano, steri je biu prvi, drügi pa treči od sakšoga športa. Tou njoj je zdaj že gratalo premalo, začala se je vse tou na pamet včiti. Zdjaj pa te, ka ge velan v toj našoj kuči, če od toga vsega ne vejn čista nika. Tak vövjdi, ka san nej vrejden, ka živem.

Ške dobro, ka so olimpijade na sikšo štrto leto in se s časom ništerne reči pozabijo, tou me gor drži. Samo moja tašča Regina, trno čedna ženska, una bi škela, ka bi olimpijada bijla sikšo leto, pa ka ge ne bi vido nej edno nej. Tak bi mi lejko z leta v leto silila pamet, zakoj je biu of prvi pa nej drügi, zakoj so se tistoj odvezali črejvli, kak so bili naši oblečeni, kumi je vujšla žena, gda se je un mantrou na olimpijadi, kelko so ovi treči spili, gda so gviniли in tak dale in tak ta naprej.

MIKI

Spremljajte televizijsko oddajo SLOVENSKI UTRINKI vsako drugo sredo ob 14.10 na 1. programu madžarske televizije. Ponovitev oddaje bo 24. avgusta 1996 v soboto ob 8.45 na 2. programu.

OD SLOVENIJE...

Iz Atlante z dvema srebrnima medaljama

37-članska slovenska olimpijska reprezentanca se je iz Atlante vrnila z dvema srebrnima medaljama. Osvojila sta jih kajakaš Andraž Vehovar v tekmovalju slalomistov na divjih vodah in atletinja Brigita Bukovec v teku na 100 metrov z ovirami. Ob dveh medaljah so slovenski olimpijci zabeležili še nekaj odličnih uvrstitev, najbližje kolajni pa sta bila dva veslaška čolna, četverec brez krmarja in skifist Iztok Čop, ki sta pristala na najbolj nevhvaležnem četrtem mestu.

Sicer pa je Slovenija na olimpijskih igrah uspešno predstavil tudi 97-letni Leon Štukelj, najstarejši še živeči olimpijski zmagovalček, ki je sodeloval tudi na otvoritveni slovesnosti. Po osamosvojitvi je Slovenija na olimpijskih igrah do Atlante osvojila pet bronastih medalj. Ljubitelji športa pričakujejo, da se bo v Sydneyu leta 2000 začela "zlata doba" in da bo kateri od športnikov osvojil zlato medaljo.

Obisk evropskih pivovarnarjev

Združenje pivovarn Slovenije je obiskala delegacija Evropske pivovarske konvencije (EBC). Združenje pivovarn Slovenije je po mnenju delegacije izpolnilo vse pogoje za včlanitev, zato so ga povabili, naj se kot opazovalec udeleži seje sveta EBC, ki bo sredi oktobra v Amsterdamu.

S kolesom od Ljubljane do Sarajeva

S ploščadi pred Maximarketom v Ljubljani se je skupina devetih kolesarjev odpravila na 680 kilometrov dolgo pot do Sarajeva. Športno-dobrodelno akcijo so poimenovali SČU Bike Aid 96 Ljubljana-Sarajevo. Potem ko so prekolesarili pot do bosanske prestolnice, so tam darovali 50 koles Ministrstvu za šolstvo.

Pri Slovencej v Vorarlbergi (3.)

KOMAJ ČAKAM

Tak mi je odgovoril gospaud Elek Póczak v Rankweili, če té, gda v penzijo pride, misli titi domau v Slovenijo. 31 lejt je že v Avstriji, telko cajta bi se že leko kuj vzóu nauvoj domovini. No, kuj se je že vzóu, depa domau more.

Davnoga cajta je bilau, leta 1965, gda se je gospaud Elek vkúper spakivo, pa odišo v Vorarlberg. Úšo je sam, kak legen. Tam je začno delati v Železnoj fabriki Elko König. Gde je té nutri stauo na svojoj delovnoj mesti, tam de za tri lejta vóušo. Tau je buma vórnost do svoje slúžbe!

Tü, na tihinskom - 700 kilomejtrov daleč od rojstne vesi Domanjševci - se je spozno z mlado dekle. Nekdešnja dekla, gnes žena, je tó 700 kilomejtarov odišla od domi, pa je tam najšla svojoga para. Doma sta bila 3 kilomejtre daleč pa sta se don v dalečnom tihinskom svejti spoznala, nej doma. Leko, ka na tihinskom človek bole poštuje drugoga domačoga človeka kak doma?

Poton tistoga, ka sta se oženila, je žena tó v železnoj fabriki delala. Mladi mauž je gvúšno flajsen būu, ka je za pejt lejt (1970) že delovodja (múvezetó) grato v fabriki, v šteroj za autone motome bate (dugattyú) pa cilindere (gyúrú) delajo. Največ za Opele, Mercedese, Volvone pa Steiere. V taujoj fabriki ji dela blúzi 550 delavcov. Nej, samo 500, je popravo informacijoj moj intervjuvanec, ka

so nej dugo 50 lúdi vkraj poslali. V fabriki vendrak en 120 lúdi dela, šteri so prišli iz indašnje Jugoslavije: Srbi, Bosanci, Rovatke, Slovenci, Madžari. Iz Prekmurja ji je kauli kakši 10 delavcov.

Sprvoga, gda so drugi eške nej znali nemški, je gospaud Elek kak tolmač tó pomagó. Srbski pa rovački se je v šauli včúu, 3-4 vóre na keden, eške v Jugoslaviji, pa pri sodacijji

Elek Póczak

v Karlovci, na Rovačkom. Kak se iz krstnoga pa družinskoga imena tó vidi, gospaudova materna rejč je vogrski. V Vorarlbergi ji več Madžarov geste iz Domanjševac. Kak je te zdaj s temi rečami? Gospa Elekova je Slovenka, doma iz Križevac. Iz vesi, v šteroj je v šaulo odo predsednik Republike Slovenije, Milan Kučan tó. Mauž je Madžar. V Avstriji je nemški trbej gučati. Ka, kak gučijo sami nad sebov?

Oča pa sin Milan gučita vogrski. Mati pa sin gučita slovenski. Brat pa sestra gučita nemški. Oča pa či

Monika gučita slovenski. Mati, če je potrebno, vogrski tó guči. Če ste nej sploj čisto razmeli, kak mehanizmuš pela v tom malom Babeli, eške gna-uk tápreštite.

No, sin Milan pa je eške malo "zakompliciro". Un je avstrijski državljan (állampolgár), drúgi pa slovenski. Gda so se v nekdešnoj Jugoslaviji, tam kauli leta 1988-89 začnili bótivati, tü pa tam

streljati, si je Milan mislo, ka prej bi vendrak baukše bilau v Feldkirchi v hoteli delati, kak pa biti tabla za srbske krugle. Tistim Slo-vencom ali Madžarom, šteri so se že v Avstriji narodili - kak Milan pa Monika -, brez problemov dajo državljanstvo. Liki svojo ne morejo obdržati. Prva so leko meli dvojno državljanstvo, zdaj pa več nej. Tam v hoteli, gde je ovak majster, šteri vse popravla, geste eden kölnar tó iz Budapešta. Gospaud Póczak pravi, ka 31 lejt v Avstriji nikše pa nikše probleme nej emo zatogavolo, ka je iz

Slovenije, ka je nej Avstrijanec. Nikdar so ma nej pravli, ka "ti grdi auslander". Če koga Avstrijanci tam dojgledajo, tisti je prej sam kriv. Što se pošteno drži pa flajсно dela, tisti nikše baje nema zatogavolo, ka je nej od tistec doma.

Normalen človek prej more znati, ka ka se kaj doma godi. Zato z Murske Sobote redno dobivajo novine Vestnik, pa tam je vse nutrik.

Žitek je prej v Avstriji tó nej fal. Uni so dobili od fabrike v zaradno ižo. Za tau morejo mejsečno 4.200 šilingov plačúvati. Depa pri tom majo, kak delavci, protekcijo. Ovak bi mogli 6-7000 gezaró šilingov plačúvati - tó samo za zarendo. Uni so eške srečo meli, gnesnaden pa že žmetno dobiti od fabrike ižo. Sami svojo so si nej zidali v Avstriji, ka doma v Domanjševci tak majo svojo. Vsikšo leto 5-6-krat dejo domau. Zmejs je kuča prazna. Sausedge go skrb majo.

En-dva-tri, pa nede več prazna. Za en-dve-tri lejta (1999) se srečata dom pa njegov gospodar in gospodarica. Če de gospodni Baug pomagó.

Baug pomagaj, naj tak bau! Baug pomagaj, ka leta 2000 don nede konec sveta! Vejpa tisti, šteri si tak fejst želijo nazaj domau v svojo domovino, bi don nej bili vrejndi toga. Vej pa uni se tó morejo malo vópočinauti, ka je Baug sedmi den tó počivo.

Pa doma je počivo.

DOMAČA MUZIKA JE BAUKŠA, KAK V DISKOJI

Pogučavo sam se že z vašimi stariši. Uni so Slovenci pa Madžari iz Slovenije. Vi ste se že vse tri tü, v Avstriji, narodile. Ka ste te zdaj vi po narodnosti? Slovenke, Madžarice ali pa Avstrijke?...

M: Prekmurke! Tau je najbaukše.

Depa tak sam čúu, ka se vi tri včasik nemški pogovarjate med seuf.

M: Ja, tü smo gorrasli, pa zato nam tau bole ide. V šauli smo se tau včili, pa zato med seuf vsigder

malo bole nemški gučimo.

Gda ste vi tri vkúper, te bole nemški gučite?

S: Ja, skoro vsigder. Ja, včasik pa malo slovenski gučimo, tak vsevkúper mejšamo.

Tau nej zato, ka se šketeskem prva vklúčiti v avstrijsko družbo, ka naj napamet ne vzemejo, ka ste vi nej od téc doma?

S: Tau stau posto (percentov) nej! Uni naj nas tak vzemejo, kakši smo mi. Če jim pa ne

paše (se jim ne vidi), te pa ne j trbej z nami gučati. Sabina, ti delaš kak kólnarca v eni restavraciji, uni tam tak vejo od kéc ste vi, nej?

S: Nej, dosta ne vejo, ka sam ge Slovenka. Liki tistim, šteri vsakši den k nam pridejo, tistim ge povejm, ka sam Slovenka. Gde delam, tam vsi znajo. Pa gda "Mali" Elek pride k nam v gostilno, tó slovenski gučimo z njim. Če ge enoga poznam, ka je Slovenec, te ge slovenski gučim.

R: Dja sam vónavčena trgovka (bautoškinja), zdaj tam delam, gde moj ata dela, pri Hirschmanni. Takše električne stvari

doma, depa Prekmurje je naš pravi dom. Te gda si fanta odeberate, na tau tó malo skrb mate, ka če Avstrijec ali Prekmurec?

M: Nej, tau nemreš ejkstra gledati. Če se zalubiš v enoga, je vseeno, če Avstrijec, Nmec ali je Prekmurec. Liki un se more s tem strinjati (nutri vidati), ka smo mi iz Prekmurja, pa mi radi odimo domau, za tau morejo biti...

Ja, ja, depa logično bi don bole tau bilau, ka ste zdaj tū ge v Vorarlbergi v Avstriji, pa se zatogavolo dosta večkrat srečate s kakšimi avstrijskimi fanti, kak s slovenskimi, nej?

Sabina Flisar, Monika Póczak in Renata Flisar

delamo. Dja sam prlé črejvle odavala, zdaj sam pa šla tá, ka tam mam bole več prausto (slobodno). V bauti sam v soboto tūdi mogla delati. Zdaj je baukše, ka bole večkrat leko domau idem v Slovenijo. Tau je ta glavno!

V kakšom geziki pa doma kaj gučite?

R: V prekmurščini. Vse poprejk, malo po ravenško pa malo po goričansko, kak pride.

Ti si tá, štera má fanta doma v Prekmurji?

R: Ja, ge sam. Pa Monika isto tak.

Pa te ste tū nej najšle kakšoga fejest Avstrija?

M: Ne vejm, Avstriji so bole zaprti. Nej so tak fejest za družbo, doma v Prekmurji je vse gli nači!

Vej pa vi ste tū, v Avstriji doma, ka ste se tū narodili?

M: Ja, ja, rejsan smo se tū narodile, pa smo tū

S: Ge bi tūdi raj imejla enoga Prekmurca, kak enoga Avstrija... Ge dvakrat na leto idem domau. Unedvej pa večkrat.

M: Mi pa na mejsec gnauk, dvakrat, kak pride. Večinom se vküper pelave. Z enim autonom ali cugom. Gnauk ena pela, drgauč druga. V petek pá idemo!

Pa se ne bogite, ka po tej dugi pauti kakši banditi pridejo?

R: A, ja, pa na tau nemrete dati.

S: Ge srejo pa v četertek mam prausto v restavraciji, te pa nemrem domau iti. Unedvej pa idejo na vikend domau.

Brodim, ka so tū vaši delodajalci bole sigurni tó.

S: Ja, tau že.

Sam vüdo, ka si včeraj v gostilni malo prišla k stoli, ka si pozdravila svoje znanec in žlato, pa si včasik odišla nazaj na svoje delo.

S: Tau tak more biti. Pozdravit lejko idemo, depa ka bi dojsedla, tau se nemre.

Zdaj tó vsiger vóro gledaš, ka si tū malo na pikniki, ovak si pa v službi.

S: Dvej vóri so mi dali praustoga cajta, depa pomalek bom mogla titi. Ge sam pitala, če lejko malo idem, pa je šefica pravla, ka lejko. Malo sam se vósprosila zavolo strica Pikoja iz Prekmurja.

Te je zdaj njima dveji zato leži.

S: Ja, njim dosta baukše ide.

M: Ge sam tajnica (titkárno) pri enom advokati (ügyvéd). Večinoma pišem. Že pet lejt delam. Delo vendrak zato mate, ka se tū lüstvo tó gvüšno kaj kori pa krega.

M: Dela dosta mamo. Čisto brez veze (višešnje) se sfajvlejo! Včasik se morem vse za glavau priliti, kakše norije delajo! Bi rajši na špricer šli ali na pivo, pa bi tak rejšili probleme, nej pa k advokati...

Tau, ka se vi takše mlade deklina kaulivrat vozite z autonomi, so tau vaši autonge, ali pa od starišov?

R: Ge nemam autoja, ka moj ata pa sestra majo auto, pa te z očinim autonom idem.

S: Ge dosta "trinkgelda" dobim, pa te s tem leko živim.

Ge sam pa tak čüu, ka prej Avstriji neškejo trnok davati kólnarom za piti.

S: Nej, rejsan davajo! Povejmo eno pivo pri nas 33 šilingov košta, vsakši dá 35 ali 40.

Zdaj mi za konec eške nika malo povejte o tom pikniki, kulturnaj programaj, o tom, ka ste Slovenci, ka se Slovenci pa Madžari iz Slovenije družite, če je tau dobro, če je potrebno?...

M: Potrebno je. Lejko bi malo več pa večkrat bilau. Pa bi vi tó leko kaj pomagale, organizérale, spejvale...

S: Ja, če bi nas stoj poslúšo!?

R: Rejsan bi leko večkrat kaj bilau za mlade. Tau, ka gospaud Škerlak má, je trno fajm. Zdaj septembra tū nika bau, z domi muzika pride, tau je fajm!

Vejpa včera ste nin v nikšom modernom diskoni bile, nej?

S: Ah, nej smo bile, samo smo šče. Ovak pa je tá domača muzika baukša, kak tista v diskoji.

Tekst in foto:
Francek Mukič

SREČANJE ZDOMCEV

Zdomci, šteri delajo v Vorarlbergi, so se 10. avgusta srečali v Pečarovcaj pri cerkvi sv. Sebastijana. Na srečanje ji je prišlo kakšni 70. Program (ekumensko božjo službo pa kulturni program) je organiziro predsednik Društva Slovenija, Stefan Škerlak.

Prireditve

-Folklorna skupina z Gornjega Senika praznuje v tem letu 10. obletnico delovanja. Prireditve ob tej obletnici bo 25. avgusta na G. Seniku. Poleg slavljencev bodo nastopili folkloristi iz Beltincev, FS Mandrač iz Kopra, Ansambel Lacija Korpiča in ženski kvartet ter Trio Črnko iz Čepincev.

-25. avgusta organizirajo v Andražu prireditve "Družina poje", katere se bo iz Porabja udeležila "velika družina": Ilonka, Marta, Agica in Anica Győrvari, Andraž in Marija Mižer, Andraž in Marija Gyeček ter Anica Kanc.

-26. Likovna kolonija mladih bo letos potekala od 25. do 31. avgusta v Sesljanu v Italiji. Kolonije se bodo udeležili trije učenci in mentorica iz števnanovske šole.

Nogometni turnir na G. Seniku

Državna manjšinska samouprava in Športno društvo G. Senik sta 18. avgusta organizirala 1. turnir v malem nogometu za porabske vasi. Turnirja se je udeležilo 8 ekip, igrali sta pa tudi ženski ekipi iz Slovenske vesi ter z Gornjega Senika.

Naturexpo

V Budimpešti bo odprta od 15. avgusta do 8. septembra mednarodna ekološka razstava, na kateri razstavlja 220 podjetij iz 20-ih držav. Obiskovalce čaka med drugim japonski vrt in nomadska vas.

Novi Oplov obrat v Monoštru

Konec septembra bo začela obratovati nova tovarna General Motorsa v Monoštru. V novem obratu bodo proizvajali motorne glave, zaposlili pa naj bi 130 delavcev. Investicija je stala 235 milijonov mark.

Irena Barber

EDEN JE DEVETNAJSET, TĚ DRUGI PA EDEN MENJA KAK DVAJSET (2)

Jolanka je zgotavila gimnazijo. Oča ji je tistoga reda že fejšt betežen bio. Delat je več nej odo, zato je več cajta emo za Jolanko. Eden večer sta si sedla pa prpovejda. Oča je vedo, da se Jolanka šče tadala včiti. Gor so go vzeli v Budimpešti na univerzo. Oča je nagnauk rad pa žalosten grato. Rad je bio, da Jolanka takšo dobro pamet pa volau ma za včenje, pa spoj žalosten - tau je zatok nej tak fejšt vöpokazo - zatok, ka je čüto, da je fejšt betežen, pa če njega neda, nej gvüšno, ka bi Jolanka leko dokončala univerzo. Istina ka je istina, Jolanka de erbala, samo če lluška v rami ostane, je nej dosta vrejndno vse. Djauži je nej malo kreda pejnaz tü emo, za štere je lluška nej vedla. Zdaj je te pejnaze vövezio iz gase pa je na Jolakine knige dau spisati.

Mejsacke pa tak ta skaučijo, kak da bi je pofudnili, tü je djesen, Jolanka bi se mogla pomalek pripravlati v Pešt. Samo ka je tau nej tak naletja bilau. Oča je vsakši den slabejši bio, zdaj je že več v posteli bio kak nej. lluška pa vse bola čemerasta pa nepotrplivna gratala.

Oča je nej sto prajti Jolanki, naj ostane doma. Poskrivoma je pa tak želo tau kak na svejti nika nej. Vido je že naprej, kak de njema šlau, če Jolanke nede. Na začetki septembra je daubo infarkt. Odpelali so ga v špitala. Jolanka je vse pozabila. Oča je bio sam na tau svejti, sto go je brano. Tak je skončala, da univerzi na znanje da, ka edno leto vönja. Očo so obranili, njej je samo tau bilau fontoško.

lluški se je tau den do dneva vse bola nej vidlo. Skurok je tak vögdalalo, ka bi rada bila, če bi Djauži več nigdar nej doma odo. Jolanko je pa že nej mogla gledati. Jolanki je pa te spoj prej zavrelo, gda ji je eden den etak prajla: "Zdaj bi že rejsan leko delat išla, ne boj se, starom nika nede." "A, tak stojimo," si je mislila Jolanka pa se je začnila bojata od lluške.

Gda je oča zvedo, ka Jolanka za njega volo nej stejla na univerzo oditi, te

je, tam spoj znautri, rad pa veseli bio. Liki na drugom tali go je pa šanalivo. Pa kak je že betežen človek, tau ma je nej na asek bilau. Tau pa spoj nej, ka je lluška takša gratala, ka je sam mogo čütiti, ka ga že ne trpi v rami. Gnauk je vonjalo v sobi, drgauč je vrauče bilau, pa vejga Baug, ka je vse nej v njegova oči spaukala. Djauži je že čüjo od nje tau pa tisto, zdaj se ma je pa spoj tak vidlo, ka lluška kumaj čaka, aj se Jolanka pa on spucata od rama.

Eden den je domau prišla pa je cejlak ovak gučala. Tak je masna pa dobra gratala, tak je dvorila vsejm, ka so se samo čüdivali. Djaužina je nika napameti ojdlo, depa zatok si je tak mislo, ka tau dün nej. Pa ja. Nej sta prtekla dva kedna v tauj dobrauti, gda se je naša lluška večer sedla z Djaužinom pa ma etak pravi: "Gléj, Djauži, ti maš z gazdije eden frtau z menov vred. Nigdar nej vedeti, ka se ti zgodi Jolanka name s tejm ednim frtalom tak vöülüči z rama, ka ranč napamet ne vzemam. Spiši name tvoj frtau. Etak va pa gnakiva. Ram je velki, vsakši zavole ma mesto." Kak je etak namastni gučala, z Djaužinom se je vrtelo vse. Naprej je vido, ka ona špekulejra. Kurvejša si prpela es, pa ta ona gospauda. Zaman de Jolanka mejla polonja, njau kraj od rama spravita, zatok ka je ona za takšo ešče mlaše.

Zdaj, ka je Jolanka doma ostala, je Djauži krepši bio pa je na tau nika nej pravo, prauto stené se je obrno. lluška se je pa spozabila, ga je zgrabila pa nazaj potaučila na tao stran pa ma etak pravi: "Nej si mi odgovor dala. Ge nemo tvoje zamazane lače prala pa te tuj poredavala. Če nej, te nej. Odidem, da pa tak nagnauk te me mogli vöpllačati."

Gda je vidla, ka Djauži na tau tü nika ne povej, samo blejdi grata, te je začnila nazaj vlejšti. Samo, ka te je že kesno bilau. Jolanka je nindar v vesi bila. Gda je prišla domau, je vidla, ka je konec lejpmi cajti. lluška siča na njau kak kakša

kača. Staupila je v sobo k oči pa ga spitavala. Djaužina je strašno žmetno staniolo, depa začno je gučati. Od tistoga dneva mau je vsakši den slabejši grato. Za mejsec dni je daubo drugi infarkt. Za par vör je že pokojni bio.

Jolanka zdaj, gda je v mišlenji do tejsa mau prišla, je strašno nemima gratala. Njene misli so skakale es pa ta. Kakoli je stejla po vrsti premisliti vse, ka se je zgodilo, samo ji je gnešnji večer na pamati ojdo. Po očinoj smrti je že več kak edno leto minaulo.

Jolanka je po očinoj smrti dobila delo v Varaša v ednoj pisarni. Dobro je slüžila. Dosta se nej zdržavala doma, zatok, ka mira nej mejla. Liki pred štirimi mejsaci se je nika zgodilo. lluška si je vse večkrat na pomauč prpelala ednoga mladoga z vesi. On je bio Imre. Kak je Jolanka znala, od nje je samo par lejt starejši bio. Tak 25-26 lejt je mogo meti. lluška je furt gučala, ka Imre cajt ma, pa tau pa tisto ji pomore. Gda je kakšo moško delo bilau pri rami, te je Imre prišo. Tau so pa že dugo gučali, ka te Imre je tisti mladi, steroga prej lluška že dugo mejla. Jolanka je takšoga reda najbole rada nikan odišla, nej je mogla gledati ovoga pri rami. On je fejš pojep bio, depa tau je tü čüla od njega, ka ma prej strašno smrdi delo. Te pa zatok za nikoj volo itak tak rad dela pri niji.

Nej je dosta cajta odišlo, gda je začno ponoči tü tam ostajati. Tau je že Jolanki dosta bilau. Kakoli je ona erbala trifartala, nika je nej mogla napraviti, zatok ka eden fartau je lluška mejla. Jolanki je tau že dano bilau, ka ji trbej trpeti. Kak je dugo-dugo lejt vidla, kakši so zakoni, ka človek vse leko napravi, ji je vse bola vola odišla od njega, ka bi se gdasvejta ženila. Ojdla je z vesi že z večimi, liki skrajek je samo k ednomu prišla, pa je tisto gnesden šanalivala. Pa kak si zdaj etak premišlava, ji znauvič v srce segna gnešnji večer. Ka se je pa gnes zgodilo, moremo malo itak tanazaj titi v cajti.

Imre se je tistoga reda redno k njim znošo. Z lluškov sta vküp bila. Tak se je vidlo, ka je vse vreda. V vesi so eden kednen malo klajfali, po tistom pa skurok več nikoga nej brigalo, ka se tam godi. Jolanka je večkrat bila tak doma, gda je samo Imre bio pri iži, lluška je delala. Že je dugo napamet djemala, ka je Imre dober k njej, za vse skauči, vse napravi pa se ji lepau smeje. Jolanka ga je dugo nej mogla vöstati, depa njau je nej zbantüvo nigdar nej. lluška je pa bila z njau vse bola čemerasta, ji je tau pa tisto v oči vrgla, kakoli ka bi tau leko naaupak bilau.

Eden večer sta z Imrenom znauvič sama bila pa ji Imre začne lepau gučati: "Jolanka! Morem ti povedati, vidim, ka trpiš. Nej sam mislo od lluške, da je takša sekantna pa brez srce. Nemo pravo, mene se je vidla, depa etak mi vse bola volau vkraj gemle. Pa na tau sam tü gor prišo, ka sam ge velki djünek. Ona je petnajset lejt starejša kak ge. Gda pa tebe vidim, te gor pridem, ka bi ge takše mogo gledati. Ne misli si, ka mo te preganjo, samo tak pravim." Tau je večkrat tak bilau, depa nej je ranč probo vcuj segniti k Jolanki, samo ji je lepau gučo. Jolanka sama ne zna kak, kak nej, liki Imre ji je začno simpatičen gračüvati. Sama se je čüdivala, gda čaka večer, da si po večerji sedeta pa se pogučavata. Eške tau nika nej. Jolanka je že tak bila, ka bi rada bila, če bi malo tadala prišla, kak sta. Po ednom tali bi rada pokazala lluški, da ji vkraj vzema Imrena, po drugom tali je pa sama vküp zmejšana bila. Pravica je pa tau, ka bi rada vse trplenje nazaj dala lluški, ka je ona pod njeno "rokauv" mogla v svojom žitki pretrpeti. Samo ka se je tau tü nej tak priškalo, kak bi ona brodira.

Zgodilo se je eden večer, gda je Imre tak lepau gučo njej, ka go je za rokau prijo pa ji je küšno rokau. Jolanka si je mislila, ka je v nebesaj. Nepotrplivno je čakala z zaprejtimi očami, naj se nika že zgodi. Pa se je pomalek začnilo vse.

Tak, kak sprtolejt začne dež rositi. Vse bole pa vse bola, z vekšim šumenjom. Človek čüti po obrazi nis-tamo toplaučo, po tistem je pa že vseedno. Do zranka sta se zmirila, že davnik vsakši v svojoj posteli. Na drugi den je Jolanka vesela bila. Imre je že odišo delat, etak se jima nej trbelo srečati. Liki srečala se je z lluškov. Tak ji je v oči gledala kak Napoleon, gda je premago druge. lluška je pa telko pameti nej mejla, ka bi mislila na tau, na ka je nigdar nej mislila. Najbole pa zatok nej, ka je Imre njej furt tak gučo, ka Jolanko etak pa tak ne more vöstati. Ka se prej gomesé pa etak pa tak. Velki šrajf je bio, dobro je znau, kak trbej obračati, da de njema najbaukse. Nigdar nej vedeti, ka je Imre noso v sebi, liki nika je študero. Samo, ka je on tü nej tak čeden bio zatok, ka bi znau naprej vözračunati, komi kam ide konec. Vüpo se je, ka je on dober bik pa se svejt po tejm obrača za njega.

Zgodilo se je, da je Imre pa "bojno daubo" pa kak ležita v posteli z Jolankov, gnauk ji samo etak pravi: "Jolanka! Najbaukse baude, če va müva vküp držala. Mislo sam si od naja. Zdaj, ka si se etak z menov vküp dala, najbaukse baude, če "staro" zaženemo. Dobro vejim od njé, ka maš dosta pejnaz v gasi. Vö go plačava pa mi daš eške telko, ka si avto küpim, po tistem se pa oženiva." Tak, kak če bi vijer prišo, je Jolanka skočila vö iz posteje, pa je nej znala, če je dobro čüla ali nej. Zdaj so ji nazaj cingale tiste reči, gda je lluška terdjala od očo gazdijo. Gnauk samo fartau, drgauč pa eške edno frtau.

Samo je telko mauči mejla, da je Imrena povejdla, aj se na drugi den spuca od rama. Če nej, vse ovadi lluški. Sama je nej dala valati, gda so dvera za eno malo počila za Imrenom. Jolanka je samo telko prajla sama sebi: "Eden je devetnajset, té drugi pa eden menja kak dvajset."

(konec)

Jajaaa?!

Vej pa don nej

PLAČA KAK PETKA NA LOTONI

Srečni lidgé. V Munkači (Mukačevo) v Ukrajini so eno nauvo metodo (mód-szer) vözbrodili. V špitalaj v tom varaši dosta menje pejnaz dobijo od rosaga, kak bi mogli dobiti, ka bi naj leko vöpláčali svoje padare. Juliúša so glavni padarge na male cejtline gorspisali imena padarov pa so je nutri v en klabük djali. Tisti par, štere so vö-potegnili, so dobili plačo. Drugi pa holte kuku. Tisti par srečni pa so fejst leko radi bili, ka so jim že vejč mejsecov nej plačali. Depa uni so tö samo aprilsko plačo dobili. - No, ka nas eške use čaka.

Pozabléni krau. Krala Fahda (73) v Saudski Arabiji je lani boži bič sejkó. Te je rosag prejkpüsto princi (herceg) Abdullahi, šteri je njegov paubrat. Gđa so se nika vküper sfadili, je krau nazaj vkraj vzöu rosag sebi. Depa prej majo težave z njim. (Dje, Baug moj, te pa mi nemamo z našimi političari?!) S kralom je prej najvejša nevola, ka je trnok pozabléni grato. Diplomati iz tihinski rosagov pravijo, ka je krau pozabo, ka je v Egipt že poslo enoga veleposlanika (nagykövet). Te pa je ništarni den sploy iz séba prišo, gđa je sto enoga v Egipt poslali, pa so ma pravili, ka tam že geste en ambasador. Što ga je vüpo táposlati!? - se je drau. - Pamet draga, ne zapüsti nas.

Törki pa vročina. Na Törskom je dostakrat trno vraučé. Depa prej takše ni-gder nega, ka bi termometer (hóméró) več kak 40 fokov (stopinj) kazo. Lagvi geziki pravijo, ka je tau zato, ka voditelge rosaga (vrag pa té voditele vseposedik!) ne pistjó meteorologom, ka bi nutri zglasili več kak 39 stopinj. Na Törskom majo takši kolektivni

kontraktuš, ka če je bole vraučé, kak 40 fokov, te nej trbej titi delat v kancalaje, šaularam pa škonikom pa v šaulo. - Če de tak tadala šlau, pri nas več pomalek ovak tö nede trbölo v šaule oditi, ka tak use dozaprejo.

Apatica kak disk yockey (DJ). Pauleg Nápolya v Italiji geste ena mala ves, v šteroj po sobotaj majo disko za mladino. Disk yockey v tom kraji je nej kakši mladi hipi z dugimi vlasami ali na gaulo glavo dojobriti skinhead, liki apatica Carmelina. Pri tom žmetnom deli ji rade vaule pomaga domarni dühovnik. Depa včasik prej eške pišpek tö pridejo (Giacchino Inniano), pa en par plesov tasplešejo. Najbole jim rock and roll dé. Diskoni pa je Jezoš ime. - Jezoš Marija!

Suharto suh grato. Indonezijski predsednik (75) vsigder bole süji gratüje od tistoga mau, ka ma je žena mrla. Od toga tö, ka je žalosten, ka sta z ženo 48 lejt vküper živila. Te gospaud pa je dosta prijatelov tak nej emo pa nema, ka je takši malo bole tipuš. Za cejli svejt neške prejki dati vodstvo države (že 31 lejt un kralüje tam). Leko, ka zato tö tásene pa vküper dé, ka na Javi tak pravijo, gđa nekakoma mrgé njegov par, te pokojnoga düša s sebov nesé pau düše od tistoga tö, šteri je eške živi ostano. V slednjom cajti lüstvo vsebole želej za šefa velke-velke indonezijske držve Megawati, čerko od voditelja Sukamo, šteri je pred njim pelo rosag, tačas ka ga je Suharto s pučóm nej dojméno - Leko, a ma je pau mauci rejsan odesla njegova pokojna žena na drügi svejt?

Fr. M.

SNEJA PA ŽENIN NA KAULAJ

Sakalauvska mladina je letos velko volo dobila za ženitev. Ženijo se eden za drüdim. Lejpo je, če se porabski Slovenci med seov ženijo, eštja lepše je pa, če iz ene vesi. Tak kak mladi ženin Robert Časar pa njagva sneja Monika Čerkuti v Sakalauvca.

Po porabski vasnicaj so gostüvanje indasvejta doma pri ramaj držali dva dni. Gnesden pa v krčmej, v kulturnom daumi ali v Varaša. Monika pa Robert sta si sakalauvsjki kulturni daum odabrala. Čerkveno zdavanje sta tü v svojoj vesi mela. Etak je cejla ves leko vörtujivala poglednit ženine. Istino, ka gnesden gostüvanje

gostüvanje, stere je emo napisane na lišti. Delo je emo zavole, je mnaugo lidij vtjüpprštólo. Zvač gnesden samo v svojoj vesi odi, iz drüdji vasnic ali varašov pa z vabili pozovejo lidi.

Na, zadnji tjedén se je začnilo redno delo pri obadvej držinaj. Meli so ženstje, stere so cejli tjedén pekle pecivo (sütemény). Dvejt vertinji sta pa kuman zandolele prejemati (fogadni) lidi, steri so vtjüpnosili za pečti valaun, kokauši pa dar. V petek so zabadali brvé (svinjo) pa kokauši. Gora so postavili šator, tak so leko znautra red napravili. Tjójarce so že tü vsefale

leko Rabo zastavili. Tjójarce pa tjójar iz vrtca so se sploy flajšno obračali po tjünji. Leko vöstanejo gdekoli, ka so trno žmano djesti pripravili. Mladi podje pa dekle, steri so goranosili, so meli ka skakati, če so vsakoma volo steli izpuniti.

Sneja je v paunauči začnila plesati za svoj dar. Ženin je emo zakoj švitcati. Podje pa dekle, steri so bola na svejt valaun, so se vtjüpnaratale, ka vkra-dnejo snejo. Če so desetkrat nej probali, te gnauk nej. Vsefale so vönajšli pauleg toga. Vö so obrnauili pejnaze iz posade, s staucom vred so vkradnili prošjtaja, steri je pejnaze brau. Te se njim je posrečilo snejine črejvle vkraniti, litji snejo nikak, ka je ženin tü emo svoje mostje za pomauč. Ženin se je nagnauk podau vörejšiti cipale. Tak se je vidlo, ka ma je vino bau-guš spadnilo vöspiti iz črejvle kak iz posance. Slejdjan ples s snejov je bijo njegvi. Samo ka, če sta pa dobila delo. Drau-vne pejnaze sta mogla gorapobrat, ka so njim vösi-pali na sarteo. Nej čüda, če je potejm v krilo zgrabó snejo pa go odneso. Gđa sta se prejkravnala, se je začno ples z düdjm valekom. Plesati z valekom med nogamo je smeja vrejdnó bilau. Sto je pa valek prijó z rokami, je posanco vino mogo spiti za štraf.

Prauti zazranka nas je že menja ostalo. Tej bauküsi so se pá znajšli. Privlekli so kaulé (voz), so goraposadili mladi par z goslarami vred, sami so se pa notapregli. Vlekli so je na maust, na potok. Goslar-dje so brž dolaposkakali, mladiva sta pa dobila svojo od dröjžbana, steri je s kolom mlato vodau pa je špricko. Tau je indašnja šega v tau vesi. Rejsan njima asnila mrzla voda, ka sta eštja na mausti kaulé zaplesala. Malo so je eštja vozili po vesi, aj se vsakši goraprbidi, tak so njim tü leko kaj ponidili." Kak tadla z mladim parom, nej vedati, vöjpamo pa, ka ta srečni žitek mela.

K. Fodor

edan den drží, dapa na tau se že dosta prvín mora pripravlati mladi par s svojimi stariši. Güvšno, ka najvejšo brigo starištje majo. O tejm mi je pripovejdala ženina mati, Zavcova tatica, Mariška.

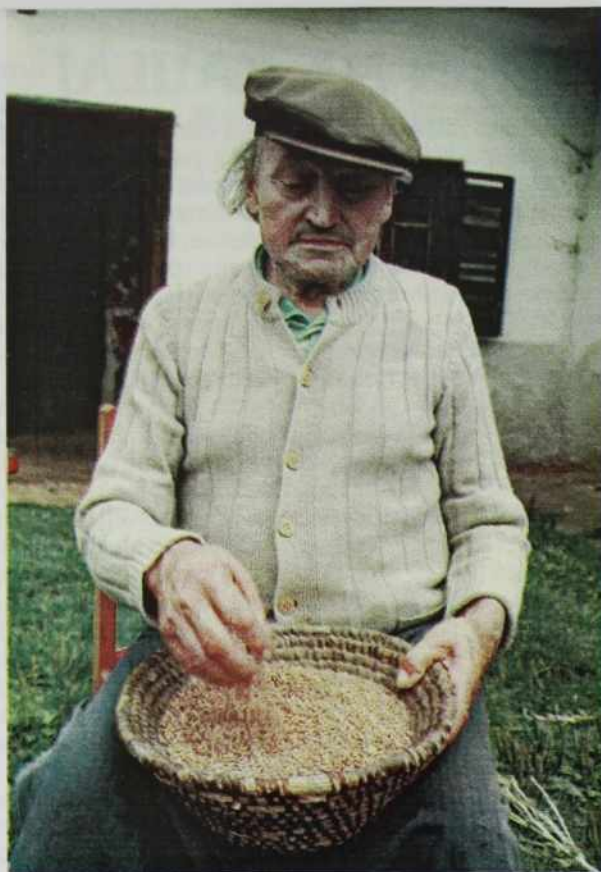
"Monika pa Robert sta 27. juliúša navekoma zapisaniva v velko knjigo. Zavolé sta mela cajta spoznati edan drügoga, če sta že šest lejt vtjüpodla. Gđa sta maliva bila, sta vtjüp bila dröjžban pa svatbica pri sausadi na zlatom gostüvanji. Leko, ka je tisto bijo prvi stopaj, brezi toga, ka bi vedla. Sto vej?

Zdavanje sta najprvin mogla notzaglasiti pri gospaudi (župnik) pa v uradi v Varaša. Gđa je gospaud odrüdjim vözdau, je sneja leko podaraj odla z ženau od ženinoga prošjtaja. Sneje so lopau zaslüžile. Zvač je bijo svak od ženiva. Edan tjedén pred gostüvanjom je kaulék odo po vesi svatbo zvat. Odo je z okinčano palco. Pripravo se je z güčóm, s sterim je pozvau držine na

krede dejvale. V soboto se je že vsakši samo zatau brigo, aj vse lepši bau.

Prvim kak so šli na zdavanje, je zvač üšo po dröjžbene pa svatbice, potejm so šli po dva prošjtaja pa stršice, oslejdnjim po ženina pa snejo. Etak so se že leko napautili v Varaš na zdavanje. Iz Varaše se je svatba vöpelala v Sakalauvce. Skrajejša svatba se je ustavila doma pri sneji, po staroj šegi so peštji šli v cerkev. Po patu sta snejo dva družbana, ženina pa dvejt svatbice sprvajale, v cerkev pa že prošjtaja. Mešo je slüžo števanovstji gospaud Štefan Tóth, na konca pa pred svetim Baugom vtjüpdau mladi par.

V kulturnom daumi so nas že čakali goslar-dje. Prvi ples je zapleso mladi par, tau se tak šika. Pleso je vsakši leko po vauli, ka je mesto bilau zavole, eštja tak, ka nas je bilau više kak 170. Gđa je gospaud tazmolo molitev, smo večerdjali. Djesti pa piti je bilau telko, ka bi

5. BÜJRAŠKI DNEVI

Letos so že od petin držali Bujraške dneve v Ižakovcaj. Tau so največji svetki za bujraše (gátör). Od pondeljka mau so se pripravljali na zadjen den, na nedelo. Delo so meli zavole. Za te svetke so si pravo mesto ziskali. Nota so se "skvatejrali" v eno velko gauštjo pri Mújri, gde več djezero lidij ma mesto. Gauštja je puna bila s stoli, stolicami pa šatori, gde se je dobilo vsefale.

V nedelo je kaulek 2000 lidij poslójšalo sveto mešo, ka je púšpek slójžo z domanjimi popi. Bujraši so na tej dnevaj vsakšo leto med seov meli gospauda Milana Kučana. Letos so ga več vör čakali, škoda, ka nej mogo priti. Etak sta narod pozdravila ižakovski župan Mirko Poredoš pa edan največši bujraš g. Martin Žizek.

V kulturnom programi je več skupin gorastaupilo, domanji pevcí, goslardje, mlašeča folklorá, soboški moški pevcí, goslardje iz Avstrije. Iz Porabja je že tretjo leto bijo pozvani Laci Korpič s svojimi goslari pa ženami. Ta skupina velko poštanje ma pri nji. Zapopejvali so štiri porabske naute, popodneva so se tadala veselili.

Dosta drúgi programov je tú bilau. Likovna kolonija je vöpostavila tjejev, stero se v tjedni farbali o Mújri. Pravi bujraši so prej težko pa nevarno delo meli. Iz toga vsakšo leto nika notapokažejo. Letos so iz vrbini šib spleli oplete, ka te nójcajo, gda njim Mújra vövujda. Tau so potrdili s kamenjom pa z betonski falati, ka so s tjšov vtjüpvzovili. Tak pravijo, ka so bujraši kreptji pa trdi moštji. Oni se brigajo najbola za Mújro pa njeno pokrajino. Živejo pri Mújri, z Mújro. Če želijo zdravo živetí, obraniti krajino, te eštja dugo morajo bujratí.

K. Fodor

Cejlak čisto je

Naša Juliška k doktora de, tauži se, ka jo tau pa tisto boli, ka so go operirali.

Doktor pa zdaj etak: "Ženska! Gda so vas operirali?"

Juliška: "Te so me operirali, gda je moja tatica zlato gostüvanje držala."

Doktor: "Pa gda je bilau tau zlato gostüvanje?"

Juliška: "Tau je te bilau, gda je moj sin Francek k sodakom rutjivo."

Doktor: "Dobro. Pa gda je rutjivo?"

Juliška: "Gda je trgategv bila"

Doktor: "No, dobro. Samo, ka trgategv vsakšo leto geste."

Juliška: "Tak je. Samo te je našoga Gustina auto zavozo."

Doktor zdaj že malo načemerasto pita: "Ženska! Leto mi povejte. Štero leto se je pa tau vse godilo? Znete?"

Juliška: "Kaj pa nej znala. V tistoj letij je tau bilau, gda je moja tatica zlato gostüvanje mejla."

Pečatli

Naša Jolanka je etognauk k doktora ušla zatok, ka je tak čütíla, ka je kusta. Doktor go je zvižgalivo, pa ji je na črvao (trebuh) eden pečat gor vdaro. Naša Jolanka ga pa etak pita: "Doktor, zakoj sam pa té pečatli na črvau dobila?"

Doktor pa tak pravi, aj nika ne pita, aj samo dé domau. Jo-

NIKA ZA SMEJ

lanka domau pride pa vižgaliva te pečatli, da pa nika ne more vöpršteti z njega.

Za dva mejseca pa vižgaliva té pečatli, pa te vidi, ka je etak gor napisano: "Glasite se pri doktori. Vi ste kusta (noseča)."

Tau prej z veseljem dopisti

Naša Lujza etognauk etak goči svojimi dragomi možej, Režóni: "Ti, ge nau ne razmej. Če škem nauvo obleko küpiti, mi braniš. Če si škem eden kolapoš küpiti, mi braniš. Ne dopistiš mi, če škem se, povejmo, kama kaupat titi. Vejš ti že vido! Če de tau etak šlau tadala, ge se znosim nazaj k materi." Režó pa etak: "No vidiš, tau ti pa z veseljem dopistim."

Nej je ovado

Naša Kristina pa naš Pištak se oženita. Tisto prvo nauč lepau preživeta, na drugi den si prpovejdata. Naš Pištak etak vadlúje svojoj lejpoj mladój ženi: "Draga moja Kristina! Prosim te, ne boj čemerna na mé, ka sam ti nika nej ovado. Tau sam ti pravo, ka na mejsec 20 gezero forintov zapidjem, liki tau sam ti pa nej ovado, ka samo 19 gezero slúžim."

Nika ne deja

Naša Magdika se etognauk moli svojma oči pa ma etak pravi:

"Dragi ata, lepau te prosim, daj nama z mojim Antekom na posaubdo svoj auto."
Oča pa: "Nej mogauče. Nejga not bencina."
Magdika pa: "Tau nej baja. Tak neškeva vö titi iz garaže."

Vraučo sonce

Naša Ana etognauk etak pravi svojimi mladomi možej, Karčini: "Ti grdi vrag! Gda sva se oženi, te si mi tak gučo, ka prej ti tak žarim kak vraučo sonce. Zdaj pa? Zdaj pa napona samo v krčmev sediš."

Naš Karči pa zdaj etak pravi: "Draga moja Ana! Pa ti ne znaš tau, ka od vraučoga sonca človek žeden grata?"

I. Barber

PORABJE

ČASOPIS ZVEZE SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Izhaja vsak drugi četrtek

Glavna in odgovorna urednica
Marijana Sukič
Naslov uredništva: H-9970
Monošter, Deak Ferenc ut 17.,
p. p. 77, tel.: 94/380-767

Tisk:
SOLIDARNOST
Arhitekta Novaka 4
9000 Murska Sobota
Slovenija
Po mnenju Ministrstva za kulturo
št. 415-715/93 mb z dne
3.11.1993, se časopis
PORABJE uvršča med
proizvode, od katerih se plačuje
davek od prometa proizvodov po
13. točki tarife 3 zakona o
prometnem davku (Ur. list RS,
št. 4/92).
ISSN 12187062.

Časopis izhaja z denarno pomočjo Javnega sklada za narodne in etnične manjšine.
e-mail: mukics@ind.eunet.hu